

Overweging 22 juli 2018 Citykerk Het Steiger

Voorganger: Co Elshout

Lezingen: Jeremia 23, 1-6, Efeziërs 2, 13-18, Marcus 6, 30-44

Lieve mensen,

Bij hoge uitzondering (twee keer om precies te zijn) gebruikt Marcus het woord 'apostel' in plaats van 'discipel' (leerling). Een apostel is een gezondene met een boodschap. In de christelijke traditie gaat het allereerst om de twaalf apostelen bij Jezus - Petrus, Jacobus, Johannes enz. - als de oer-patriarchen van de kerk. Zoals de twaalf stamvaders van Israël, zo nu deze vaders voor de zending over de gehele bewoonde wereld, de 'oikoumenè' (waar ons woord 'oecumene' van is afgeleid). En zij gaan nu met Jezus in afzondering naar een woeste plaats om tot rust te komen. Een retraite, zou je zeggen, maar Jezus wijst er ook heel nuchter op dat ze nu ook eens tijd kunnen nemen om te eten. Retraite nemen, maaltijd houden; nuttig en het verbreedert.

Samen maaltijd houden. Daar waren wij Hollanders niet zo van. Nou ja, in het gezin. Waar je bij veel andere volken er niet aan ontkomt mee te eten, keken wij onze gasten weg of we zeiden zelfs: "Sorry, hoor, maar wij gaan nu eten." (En dan stonden de aardappels natuurlijk al geteld en geschild in een pan water.) Wij hebben een tijd lang ons huis en onze maaltijden gedeeld met Eritreeërs, dus we wisten het nooit precies met hoeveel we zouden zijn. En als je wat te vieren hebt: eten met elkaar. Ook in onze kerken is het mondjesmaat. Na de dienst blijven we hooguit nog even voor een kopje koffie met een Mariakaakje of een protestants speculaasje, maar het moet niet gekker worden. In de kerken van al die nieuwe landgenoten begint dan juist 'de liturgie na de liturgie' en wordt er in ieder geval gegeten met elkaar.

Terug naar het verhaal. Kijk, daar gaat het schip met het apostel-convent. En de mensen zetten het op een lopen en ze wachtten de boot op. Wat later door hiërarchie en kerkordes onmogelijk werd gemaakt, gebeurt hier: het volk maakt de dienst uit. Wij willen Jezus zien. En Jezus stapt uit de boot en ziet die schare en werd met ontferming bewogen, letterlijk staat er: hij werd in zijn

ingewand ontstoken over hen. Dus geen medelijden maar diep geraakt. De armoe, ziektes en alle verdere ellende in dat godvergeten Galilea kende hij al langer, maar nu zag hij ineens dat al die mensen waren als schapen zonder herder. Of anders gezegd: hun herders waren geen herders, laat staan goede herders (zoals we in de eerste lezing hoorden). Hun hoop en verwachting en wellicht ook vertrouwen was nu op hem gericht. En zoals Jozua (Joshuas) indertijd Israëls herder werd, zo gaat Jezus de schare nu onderwijzen, uiteraard uit Gods Woord, de Thora, maar dan voor hen. Ik denk dat de apostolische kerkvaders er wat verlegen bij hebben gestaan.

Het zal een boeiende aangelegenheid zijn geweest, want het werd laat. De apostelen vinden het blijkbaar wel genoeg zo en grijpen in. Maar nu worden ze bij Marcus ineens weer leerlingen genoemd. Ja, nu krijgen zij een lesje. Ze willen de mensen laten gaan, zodat ze voor zichzelf nog eten kunnen kopen. 'Hollanders avant la lettre' zou je bijna zeggen. Maar hebben ze ongelijk? Er is hier niets dan woestenij en met zoveel mensen? We moeten toch ook praktisch zijn? En wat niet gaat dat gaat toch niet? We gaan gewoon de boel hier sluiten. En dan zegt Jezus doodleuk: "Als jullie ze nu eens te eten geven?" En verdraaid, ze gaan er op in en tellen de centen. Van die retraite en bezinning komt vandaag toch niets meer en dan kunnen zij ook een mooi gebaar maken naar de schare, nietwaar? Vooruit, tweehonderd penningen? Dat moet kunnen. En ze bestellen het niet maar willen het zelf gaan halen.

Het zal allemaal best wel goed bedoeld zijn, maar nu komt de les: dit is afkopen! Het is niet delen en geven maar alleen geven; de een heeft dan macht en de ander is afhankelijk. "Hoeveel broden hebben jullie?" "Vijf broden en ook twee vissen" is het antwoord. En nu spreekt de symboliek en het wordt een idylle, een sprookje, een visioen of hoe je het wilt noemen. Vijf en twee is zeven, het getal van de volheid, ineens is er gras, ja, groen gras, de dorre vlakte als een grazige weide. Het is alsof ze daar even in het paradijs zijn. Ze eten en praten en zingen wellicht, het kan niet op, wat gebeurt hier? Vieren ze Pasen? Een eucharistische viering? Nou, nee, de kenners zien het waarschijnlijk eerder als een Agape, een liefdesmaal, gemeenschapsmaal. De Griekse tekst heeft het over 'symposia' en schildert die mensen groepsgewijs en kleurrijk in het gras als bloemperkjes. De woestijn, bloeiend als een roos. Je kunt het een fantasie

noemen maar ook een perspectief of een alternatief; ik stel voor: een 'pastorale profetie'.

En "Jezus nam de vijf broden en de twee vissen, zag op naar de hemel, zegende en brak de broden en gaf die aan zijn leerlingen om die door te geven...." Dit is van de hemel uit, het overstijgt de aardse werkelijkheid: vijf broden en twee vissen voor vijfduizend man..... en twaalf korven over. Weer die symboliek, maar ook humor. Die twaalf apostelen, de patriarchen, elk met een korf vol; hun uitstapje is mislukt en nu moeten ze ook nog de boel opruimen.

De beweging van Jezus is voortgekomen uit de Synagoge maar geworteld in de velden. Hier in het Steiger en in de Laurenskerk is het 'Jeruzalem' maar in het verpleeghuis heb ik 'Jezus in het veld' aangetroffen. Je kunt zeggen: het ene past meer bij de Kerk van Rome, het andere bij de protestanten. Maar is dat (nog) zo? Misschien 'oikoumenè' weer meer heel de mensenwereld? Maar zonder het andere deel (om Paulus er toch nog even bij te betrekken) heb je een kerk zonder evenwicht. Oecumene is geen luxe maar een apostolische opdracht. We breken en delen. Als het kan brood en wijn, als het moet brood en vis. Maar dan willen we als Hollander wel boter bij de vis, nietwaar? Ja, maar er is slechts één garantie: dat de Heer zelf de Goede Herder is. Waar en hoe wij ook gaan, dat de Heer onze herder moge zijn!